

Himmlerova elita v Sudetech

Organizace Allgemeine-SS v československém pohraničí v letech 1938–1939

JAN ZUMR

Bezprostředně po okupaci československého pohraničí v říjnu 1938 bylo na tomto území vybudováno deset pluků Allgemeine-SS. Dohromady disponovaly přibližně 20 000 muži, a šlo tak o nejpočetnější složku SS zastoupenou na okupovaném území. Členskou základnu tvořili především bývalí prominentní členové sudetských německonacionálních organizací. Po rozpoutání druhé světové války byla většina příslušníků Allgemeine-SS povolána do Wehrmachtu či ozbrojených útvarů SS. O její organizaci v československém pohraničí před tímto obdobím pojednává následující studie.

Před vypuknutím druhé světové války byly Allgemeine-SS zdaleka nejpočetnější odnoží SS. Spadaly do nich všechny útvary SS, které podle Himmlerova tajného oběžníku ze 14. prosince 1934 nebyly součástí ostrahy koncentračních táborů (SS-Totenkopfverbände, SS-TV), ozbrojených kasernovaných útvarů SS-VT (SS-Verfügungstruppe) a bezpečnostní služby SD (Sicherheitsdienst).¹ Jejich organizační struktura vypadala následovně: nejvyšší regionální jednotkou byly tzv. vrchní úseky (SS-Oberabschnitte), jimž podléhaly jednotlivé úseky (SS-Abschnitte). Ty zahrnovaly několik pluků, přesněji řečeno pěších pluků (Fußstandarten), které se dále dělily na prapory (Sturmbanne), roty (Stürme), čety (Trupps), družstva (Scharen) a na nejmenší útvary zvané Rotte. Vedle pěších pluků existovaly ještě tzv. zvláštní jednotky (Sondereinheiten), kam patřily pluky jízdní (Rei-

terstandarten), motorové jednotky (Kraftfahr-Einheiten), jednotky ženíjní (Pionier-Einheiten) a spojovací (Nachrichten-Einheiten), podřízené velitelům vrchních úseků SS. Na sklonku roku 1938 byly Allgemeine-SS rozděleny do 14 vrchních úseků, 38 úseků a 104 pěších pluků, přičemž počet členů byl tehdy 214 753 mužů.²

Allgemeine-SS představovaly, na rozdíl od SS-VT a SS-TV, neozbrojenou a nekasernovanou část SS, jejich příslušníci nosili typické černé uniformy. Tyto útvary tvořily spojovací článek mezi nacistickým režimem a německou společností. V organizaci sloužili, až na část důstojníků a poddůstojníků, honorárně, tj. dobrovolně a bezplatně. Jednalo se tedy o muže, kteří měli zaměstnání a svou službu u SS vykonávali v době svého volna, tedy po pracovní době či během víkendů. Předepsány byly dva večery týdně v délce dvou hodin a dvě neděle měsíčně tři až šest ho-

din. Kratší službu mohli vykonávat muži starší 35 let, kteří byli přeloženi do tzv. zálohy SS (SS-Reserve), resp. muži starší 45 let, pro něž byly zřízeny „kmenové útvary SS“ a kteří byli povinni dostavit se jednou měsíčně ke „kamarádkému večeru“. Služební náplní příslušníků SS bylo pěstování sportu, které je mělo učinit fyzicky zdatnějšími, a účast na ideologických školeních, jež měla prohloubit jejich znalosti nacistické ideologie, či na nejrůznějších nacistických slavnostech, které sloužily k jejich „duchovnímu“ spojení s národním socialismem.³

S výstavbou útvarů Allgemeine-SS a rekrutováním nováčků začalo vedení prakticky ihned po obsazení pohraničí. Celé okupované území bylo rozděleno na šest náborových úseků (Werbeabschnitt). Každému z nich byla přidělena náborová komise, jíž vždy velel vysoký důstojník, který měl k dispozici malý štáb spo-

1 HEIN, Bastian: *Elite für Volk und Führer? Die Allgemeine-SS und Ihre Mitglieder 1925–1945*. Oldenbourg Verlag, München 2012, s. 92. SD - Sicherheitsdienst (Bezpečnostní služba), zpravodajská služba SS, resp. NSDAP zřízená roku 1931.

2 *Statistisches Jahrbuch der Schutzstaffel der NSDAP*. Jahrgang 1938, s. 30, 40–44. Je nutno poznamenat, že do tohoto čísla ještě nebyli zahrnuti příslušníci Allgemeine-SS z pohraničí.

3 HEIN, Bastian: *Elite für Volk und Führer?*, s. 212, 214 a 225.

lupracovníků. Komise byly v průběhu října 1938 postaveny pod kontrolu příslušných vrchních úseků SS, jež sousedily s pohraničím a jejichž složení vypadalo následovně:⁴

I. náborový úsek zahrnoval území jižní Moravy a jižních Čech, II. jihozápadní část, III. až V. severní a VI. severovýchodní část pohraničí. Ko-

jako jediná nenacházela na území Říšské župy Sudety. Tato Standarte působila i na území severovýchodní části Dolních Rakous a podléhala vídeňskému XXXI. úseku SS, resp. vrchnímu úseku SS Donau.⁷ Muži naverbovaní na území jižních Čech byli začleněni do již existujících útvarů, do dolnorakouské 52. SS-Standarte,

sám podléhal pravomoci vrchního úseku Südost taktéž ve Vratislavi. Trutnovský pluk náležel XXI. úseku v Hirschbergu (dnes Jelenia Góra), 102. a 104. SS-Standarte XXIV. úseku ve městě Oppeln (dnes Opole). Oba posledně jmenované úseky spadaly rovněž do kompetence vrchního úseku Südost ve Vratislavi.⁹

Hranice mezi jednotlivými vrchními úseky SS byly stanoveny následovně. Území na východ od Tanvaldu připadla vrchnímu úseku Südost, území mezi Tanvaldem a okresy Chomutov a Žatec (včetně) vrchnímu úseku Elbe, území až po okres Prachatice (včetně) vrchnímu úseku Main a všechna odtud na východ ležící území připadla vrchnímu úseku Donau.¹⁰ Okres Žatec byl ovšem brzy převeden pod správu vrchního úseku Main.¹¹

Dislokace jednotlivých útvarů se opakovaně měnila, ve většině případů šlo o přemístění jednotlivých rot. Štáb 101. SS-Standarte byl v květnu 1939 přeložen z Lokte do Žatce.¹² Velitelem karlovarského úseku SS se stal náčelník jedné z náborových komisí Stropp, jenž později nechvalně proslul zničením židovského ghetta ve Varšavě. Velitelem libereckého úseku byl jmenován Willi Brandner, bývalý vedoucí Dobrovolné německé ochranné služby (Der Freiwillige deutsche Schutzdienst, FS), úderných oddílů Sudetoněmecké strany (Sudetendeu-

mise působily na obsazeném území až do první poloviny listopadu, kdy byla jejich činnost ukončena. Velení SS následně přistoupilo k vytvoření řádné organizační struktury. Nové pluky byly oficiálně aktivovány k 15. listopadu 1938 a vzniklo jich celkem deset – 95. SS-Standarte byla dislokována v Trutnově, 96. v Mostě, 97. v Chebu, 98. v Šumperku, 99. ve Znojmě, 100. v Liberci, 101. v Lokti, 102. v Krnově, 103. v Ústí nad Labem a konečně 104. v Opavě.⁶

Výjimečné postavení mezi uvedenými pluky Allgemeine-SS zaujímal znojemská 99. SS-Standarte, jež se

resp. hornorakouské 37. SS-Standarte.⁸

Devět pluků se tedy nalézalo v sudetské župě. Ty podléhaly zčásti nově vytvořeným, zčásti stávajícím úsekům SS. V Liberci vznikl XXXVII. úsek SS, zahrnující 96., 100. a 103. SS-Standarte, v Karlových Varech XXXVIII. úsek s 97. a 101. SS-Standarte. Liberecký úsek byl podřízen vrchnímu úseku Elbe se sídlem v Drážďanech, karlovarský úsek spadal pod vrchní úsek Main sídlící v Norimberku. Šumperský pluk byl přidělen VI. úseku, jehož velitelství se nacházelo ve Vratislavi a který

- 4 *Bundesarchiv Berlin* (dále jen BArch Berlin), f. NS 31 SS-Hauptamt (dále jen NS 31), sign. NS 31/137, Der Chef des Hauptamtes. IA/Az.: 8 b/11. 10. 1938, Betr.: Gliederung der SS im Sudetenland, s. 59.
- 5 SS-Oberabschnitt Donau zahrnoval území Rakouska, SS-Oberabschnitt Main severní část Bavorska, SS-Oberabschnitt Elbe Sasko a část Durynska a SS-Oberabschnitt Südost Slezsko.
- 6 *Statistisches Jahrbuch der Schutzstaffel der NSDAP*, Jahrgang 1938, s. 44.
- 7 Podrobně k 99. SS-Standarte srov. ZUMR, Jan: 99. SS-Standarte. Vznik, organizace a činnost znojemského pluku Allgemeine-SS. *Securitas Imperii*, 2015, č. 27, s. 62–88.
- 8 V Českém Krumlově vznikla celá rota, jež byla jako 4. Sturm začleněna do I. Sturmabannu 37. SS-Standarte. Nové muže z okupovaného pohraničí získaly rovněž 3. a 4. Sturm I. Sturmabannu 52. SS-Standarte se sídly ve Waidhofenu an der Thaya a v Gmündu. *BArch Berlin*, sign. NS 31/137, SS-Oberabschnitt Donau. IA/O Az.: 8 b/19. 11. [19]38. Betrifft: Eingliederung der sudetendeutschen Gebiete, s. 49–50.
- 9 *Statistisches Jahrbuch der Schutzstaffel der NSDAP*, Jahrgang 1938, s. 40 a 44.
- 10 *BArch Berlin*, sign. NS 31/137, Der Chef des SS-Hauptamtes. IA/O Az. 8 h/1. 12. [19]38. Betr.: Eingliederung des sudetendeutschen Gebietes, s. 46.
- 11 Tamtéž, Der Chef des SS-Hauptamtes. IA/O Az. 8 b/3. 2. [19]39. Betr.: Grenzberichtigung zwischen SS-Oberabschnitt Main und SS-Oberabschnitt Elbe, s. 18.
- 12 Tamtéž, s. 13.

Jürgen Stroop (třetí zleva s polní čepicí). Jeden z velitelů náborových komand v českém pohraničí, který později velel likvidaci Varšavského ghetta. Foto: Wikimedia Commons

tsche Partei, SdP) budovaných podle vzoru SA. Velitelé pluků a praporů byli rovněž dílem Němci ze „staré říše“, dílem Němci z pohraničí.

O početních stavech nově vytvořených jednotek Allgemeine-SS v období před vypuknutím druhé světové války nejsme bohužel informováni, komplexní údaje jsou k dispozici až k 31. prosinci 1941.¹³

Dohromady to byl nezanedbatelný počet 20 024 mužů, ke kterým je třeba ještě připočíst desítky členů štábů karlovarského a libereckého úseku, příslušníky motorizované a sanitní roty.¹⁴ Ve srovnání s obdobím před vypuknutím války se tato čísla zřejmě nijak dramaticky nelišila. Posun byl možný oběma směry, jak směrem nahoru díky náboru nových členů,

tak i směrem dolů vlivem ztrát na bojištích druhé světové války.

Položme si nyní otázku, zda mohlo být vedení SS s počty naverbovaných

mužů spokojeno. K jejímu zodpovězení použijeme výpočet podílu příslušníků SS na mužském obyvatelstvu na daném území. K dispozici

Útvar	Početní stav
95. SS-Standarte	1 768
96. SS-Standarte	1 832
97. SS-Standarte	1 842
98. SS-Standarte	2 417
99. SS-Standarte	1 557
100. SS-Standarte	2 300
101. SS-Standarte	2 336
102. SS-Standarte	1 723
103. SS-Standarte	2 184
104. SS-Standarte	2 065
Celkem	20 024

13 BArch Berlin, f. NS 19 Persönlicher Stab Reichsführer SS (dále jen NS 19), sign. NS 19/2097, s. 49, 61, 62 a 66.

14 SS-Abschnitt XXXVII měl padesát mužů, motorizovaný útvar s označením 3/K 6 jedenašedesát mužů, SS-Abschnitt XXXVIII v Karlových Varech devětadvacet mužů plus jedenačtyřicet příslušníků sanitní roty (San-Sturm XXXVIII). Tamtéž.

Území Sudet připojené k Německé říši

jsou statistická data z roku 1938 pro jednotlivé vrchní úseky SS, nezahrnují však příslušníky SS z pohraničí. Disponujeme rovněž údaji ze sčítání obyvatelstva v Říšské župě Sudety z května 1939. Podle nich tam žilo celkem 2,94 milionu obyvatel, z toho 2,64 milionu Němců, 291 tisíc Čechů a 174 tisíc Čechů s říšským občanstvím.¹⁵ Poslední skupinu připočteme k obyvatelům německé národnosti, vydělíme dvěma, abychom získali přibližný počet mužů, a dojdeme k číslu 1,407 milionu mužské populace.

Počet příslušníků Allgemeine-SS v pěších plucích čítal v Říšské župě Sudety celkem 18 467 osob, což bylo 1,31 procenta veškeré tamní mužské populace. Na konci roku 1938 činil početní stav jednotek Allgemeine-SS (bez zvláštních útvarů) v Německu

203 638 mužů (bez čs. pohraničí). Ve stejnou dobu žilo v Německu 35 562 000 mužů, což činilo podíl 0,57 procenta.¹⁶ Srovnáme-li toto číslo s podílem z Říšské župy Sudety, dospějeme k závěru, že podíl příslušníků Allgemeine-SS na mužské populaci zde byl více než dvakrát větší, než kolik činil říšský průměr. S výsledky nábory nových mužů tak mohlo být vedení SS nadměru spokojeno.

Nadprůměrné zastoupení příslušníků SS oproti říšskému průměru korespondovalo s nadprůměrnými počty příslušníků SA a členů NSDAP v Říšské župě Sudety. Mírový stav sudetoněmeckých SA dosáhl počtu 180 000 příslušníků, což bylo zdaleka nejvíc ze všech skupin SA. V přepočtu na obyvatele byl roku 1940 procentuální podíl mužů v SA v sudetské

župě dokonce více než čtyřikrát vyšší, než kolik činil říšský průměr. Podobně tomu bylo s počty členů NSDAP. V roce 1942 činil jejich podíl v Říšské župě Sudety 17,34 % z celkového počtu obyvatelstva, přičemž říšský průměr činil pouze 7,85 %.¹⁷

Zaměříme se nyní ještě na výběr nejvyšších funkcionářů, velitelů úseků, pluků a praporů. SS se všeobecně snažila, aby co nejvíce velitelů bylo takřkajíc „domácích“. Náborové komise se pochopitelně koncentrovaly především na místní prominentní nacisty, členy SdP, FS či SFK (Sudetoněmecký sbor dobrovolníků, Das Sudetendeutsche Freikorps). Z dochovaných dokumentů nicméně vyplývá, že řadu nejschopnějších mužů „vyfoukli“ SS její rivalové z SA¹⁸, což alespoň částečně vysvětluje nízké zastoupení

15 ZIMMERMANN, Volker: *Sudetští Němci v nacistickém státě. Politika a nálada obyvatelstva v říšské župě Sudety (1938–1945)*. Prostor – Argo, Praha 2001, s. 241–242.

16 *Statistisches Jahrbuch der Schutzstaffel der NSDAP*, Jahrgang 1938, s. 28–30.

17 Srov. ZIMMERMANN, Volker: *Sudetští Němci v nacistickém státě*, s. 112, 119, 433 a 435.

Němců z pohraničí na úrovni velitelů pluků a praporů v některých oblastech. Z 39 mužů působících v únoru 1939 na uvedených velitelských pozicích pocházelo 22 z československého pohraničí. Příznačné bylo, že v některých případech byly funkce velitelů pluků a praporů výhradně v rukou Němců z pohraničí (98. a 102. SS-Standarte), jindy naopak pouze v rukou Němců ze „staré říše“ (97. a 101. SS-Standarte).¹⁹

Dalším problémem, se kterým se SS v tomto ohledu v pohraničí potýkala, byla nízká úroveň naverbovaných velitelů. Nezřídka se ukázalo, že tito muži nemají dostatečné schopnosti ani vlastnosti k tomu, aby vedli svěřené jednotky. Příkladem může být SS-Untersturmführer Adalbert Fritsch, bývalý okresní vedoucí FS z Mostu a s účinností od 1. prosince 1938 velitel II. praporu 96. SS-Standarte, který byl již v polovině ledna 1939 ze své funkce odvolán a z důvodu „zapracování“ jmenován adjutantem a personálním referentem 26. SS-Standarte. Na jaře 1939 se poté účastnil kurzu na důstojnické škole pro příslušníky Allgemeine-SS v Mnichově-Dachau (SS-Führerschule München-Dachau), kde nebyl hodnocen nejlépe. Velitel školy jej charakterizoval jako „ukecaného“ egoistu bez sebedisciplíny a přísnosti, nevyrovnaného a slabého, jehož znalosti a výkony jsou podprůměrné. Fritsch vyšší hodnosti než SS-Untersturmführer nikdy ne-

dosáhl a v průběhu války působil na nevýznamných pozicích různých úseků SS.²⁰

Po vypuknutí druhé světové války většina příslušníků jednotek Allgemeine-SS narukovala do Wehrmachtu či ozbrojených útvarů SS. Starší příslušníci v rámci tzv. policejních posil (Polizeiverstärkung) nahradili část dozorců v koncentračních táborech a část byla povolána do nově vzniklých zesílených pluků SS-Totenkopf (verstärkte SS-Totenkopfstandarten). Ty byly nasazovány na okupovaných územích k plnění specifických represivních úkolů, od strážní služby až po fyzickou likvidaci celých skupin obyvatel. V průběhu zimy 1940 a jara 1941 byly zesílené pluky buď zrušeny, či posloužily k doplnění stávajících útvarů Waffen-SS nebo k vybudování nových.²¹ Tři brigády vytvořily útvar zvaný Kommandostab Reichsführer-SS, jenž byl v letech 1941 a 1942 nasazen na východní frontě, kde mu padly za oběť statisíce civilistů.²²

Přestože jejich předválečná „pracovní náplň“ vypadala celkem nevinně, neměli bychom činnost příslušníků Allgemeine-SS podceňovat. „Osvědčili“ se jako strážci v koncentračních táborech i jako výkonní masoví vrazi na východní frontě. Stojí za zmínku, že tři ze šesti velitelů náborových komisí v okupovaném pohraničí (Alvensleben, Scherner a Stroop) působili jako velitelé, resp. vyšší velitelé SS a policie na východě

Hermann Krumey se v roce 1944 stal zástupcem Adolfa Eichmanna

Foto: archiv Jaroslava Čvančary

a byli zodpovědní za smrt desítek tisíc civilistů.²³ Brandner, první velitel libereckého úseku SS, se pro změnu angažoval v brutální protipartyzánské válce na Balkáně jako policejní velitel Záhřebu a zástupce vyššího velitele SS a policie v Chorvatsku Konstantina Kammerhofera, kde byl také na konci roku 1944 zabit.²⁴ Velitel 98. SS-Standarte Hermann Krumey se roku 1944 stal zástupcem Adolfa Eichmanna v jeho Sonderkommando, které zodpovídalo za deportace maďarských Židů do vyhlazovacího tábora v Osvětimi.²⁵ I v takovém kontextu je třeba hodnotit činnost příslušníků Allgemeine-SS.

18 BArch Berlin, f. NS 33 SS-Führungshauptamt (dále jen NS 33), sign. NS 33/181, Der Chef des Hauptamtes, Berlin, den 5. 4. 1939, Betreff: Dienstreise in das Protektorat Böhmen und Mähren, s. 62-63.

19 Srovnej přehled na konci článku.

20 BArch Berlin, f. SS-Offiziersakten (SSO), sign. SSO/225 + Akten des Raase- und Siedlungshauptamtes (RS)/B 0508: Adalbert Fritsch (nar. 7. 5. 1912).

21 Podrobně k této problematice srov. KAŇÁK, Petr - VAJSKEBR, Jan: Od Polizeiverstärkung k verstärkte SS-Totenkopfstandarten. Geneze a nasazení specifického druhu represivních a okupačních jednotek SS v letech 1933-1941. *Securitas Imperii*, 2009, č. 15, s. 42-97.

22 Detailně ke Kommandostab Reichsführer-SS srov. CÜPPERS, Martin: *Wegbereiter der Shoah. Die Waffen-SS, der Kommandostab Reichsführer-SS und die Judenvernichtung 1939-1945*. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2005.

23 K roli vyšších velitelů SS a policie v okupované Evropě srov. BIRN, Ruth Bettina: *Die Höheren SS- und Polizeiführer. Himmlers Vertreter im Reich und in den besetzten Gebieten*. Droste Verlag, Düsseldorf 1986.

24 BIMAN, Stanislav a kol.: *Kdo byl kdo v Říšské župě Sudety 1938-1945*. SOA Litoměřice, Litoměřice 2008, heslo Willy Brandner.

25 K němu viz FEDOROVÍČ, Tomáš: Hermann Alois Krumey - aktér konečného řešení slovanského problému a židovské otázky. In: *Tereziňské listy. Sborník Památníku Tereziň*, sv. 42. Památník Tereziň - Oswald, Tereziň - Praha 2014, s. 27-44.

Přehled rozmístění a personálního obsazení nejvyšších útvarů Allgemeine-SS v okupovaném českém pohraničí v únoru 1939²⁶ (u velitelů jsou tučně vyznačena jména sudetských Němců)

XXXVII. úsek SS (Liberec) -

SS-Oberführer **Willi Brandner**

XXXVIII. úsek SS (Karlovy Vary) -

SS-Standartenführer Jürgen Stroop

95. SS-Standarte (Trutnov) -

SS-Obersturmbannführer Erich Spaarmann

I/95 (Broumov) - SS-Obersturmführer

Ernst Wagner

II/95 (Vrchlabí) - SS-Untersturmführer

Richard Wiesner

III/95 (Trutnov) - SS-Hauptsturmführer

Ernst Birke

96. SS-Standarte (Most) -

SS-Standartenführer Johann Burkhart

I/96 (Teplice-Šanov) - SS-Untersturmführer

Franz-Wilhelm Nowak (později se přejmenoval na **Felgenhauer**)

II/96 (Most) - SS-Untersturmführer

Adalbert Fritsch

III/96 (Chomutov) - SS-Sturmbannführer

Hans Kreppel

97. SS-Standarte (Cheb) -

SS-Sturmbannführer Dr. Hans Weibgen

I/97 (Stříbro) - SS-Hauptsturmführer Martin Luther

II/97 (Mariánské Lázně) - SS-Sturmbannführer

Alfred Kollnberger

III/97 (Cheb) - SS-Sturmbannführer

Alfred Kollnberger²⁷

98. SS-Standarte (Šumperk) -

SS-Obersturmbannführer **Hermann Krumej**

I/98 (Šumperk) - SS-Hauptsturmführer Fritz Palige

II/98 (Lanškroun) - SS-Hauptsturmführer

Wilhelm Jaworek

III/98 (Moravská Třebová) - SS-Hauptsturmführer

Erwin Homma

99. SS-Standarte (Znojmo) -

SS-Obersturmbannführer Karl-Heinz Urban

I/99 (Znojmo) - SS-Untersturmführer Ernst Leisner

II/99 (Mikulov) - SS-Untersturmführer

Ronald Bienert

III/99 (Mistelbach)²⁸ - SS-Untersturmführer

Rudolf Horak

100. SS-Standarte (Liberec) -

SS-Sturmbannführer Hans Stange

I/100 (Jablonec) - SS-Untersturmführer

Josef Maisel

II/100 (Liberec) - SS-Untersturmführer

Alfred Rösler

III/100 (Varnsdorf) - SS-Hauptsturmführer

Carl Schmidt

101. SS-Standarte (Loket) -

SS-Obersturmbannführer Erwin Remely

I/101 (Kadaň) - SS-Hauptsturmführer

Karl-Heinz Boeckler

II/101 (Karlovy Vary) - SS-Hauptsturmführer

Julius Dieckmann

III/101 (Sokolov) - SS-Hauptsturmführer

Ludwig Streit

102. SS-Standarte (Krnov) -

SS-Obersturmbannführer **Hans Butschek**

I/102 (Krnov) - SS-Hauptsturmführer

Egon von Glatter-Götz

II/102 (Jeseník) - SS-Hauptsturmführer Karl Oppitz

III/102 (Bruntál) - SS-Hauptsturmführer

Franz König

103. SS-Standarte (Ústí nad Labem) -

SS-Sturmbannführer Karl-Heinz Rüsche

I/103 (Česká Lípa) - SS-Hauptsturmführer

Wilhelm Mann

II/103 (Děčín) - SS-Obersturmführer

Friedrich Schiechel

III/103 (Ústí nad Labem) - SS-Untersturmführer

Dr. Hubert Blümel

104. SS-Standarte (Opava) -

SS-Sturmbannführer Wilhelm Montel

I/104 (Opava) - SS-Hauptsturmführer Ernst Otto

II/104 (Nový Jičín) - SS-Hauptsturmführer

Otto Mück

III/104 (Šternberk) - SS-Hauptsturmführer

Hans Pomp

²⁶ BArch Berlin, sign. NS 33/19, SS-Übersichtskarte 7 (15. 2. 1939), s. 22-42.

²⁷ Kollnberger je jako velitel III. praporu 97. SS-Standarte uveden v seznamu velitelů pluků a praporů Allgemeine-SS z února 1939. Podle údajů v jeho důstojnické složce však velel III. praporu pouze do prosince 1938. Tamtéž, sign. SSO/197 A: Alfred Kollnberger (nar. 20. 12. 1904).

²⁸ Prapor se nacházel na území Říšské župy Dolní Podunají.